

European Economic
and Social Committee

HRVATSKI
RURALNI
PARLAMENT

Procjena učinka na ruralna područja kao alat za pravednije i djelotvornije politike

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO)
Samoinicijativno mišljenje NAT/982

Izvjestiteljica | Lidija Pavić Rogošić

Ruralna perspektiva u svim politikama EU-a

1

European Economic
and Social Committee

Zašto je ruralna provjera potrebna upravo sada?

- Bez usluga nema održivih ruralnih zajednica
- Politike često zanemaruju teritorijalne učinke
- Posljedice su veći troškovi i manje prilika
- Posebno su pogođeni mladi, žene i ranjive skupine
- Ruralna provjera podupire pravo ljudi da ostanu u ruralnim, udaljenim i planinskim područjima ili da se u njih vrate
- Ruralna otpornost koristi i gradovima jer smanjuje pritisak na stanovanje, promet i usluge skrbi

Ruralna područja su mjesto na kojem se sve sektorske politike susreću

2

Od političke ideje do provedbe

- **2016.** | Deklaracija Cork 2.0 uvodi *rural proofing* u politički diskurs EU-a.
- **2021.** | Dugoročna vizija za ruralna područja prepoznaje ga kao alat za jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja do 2040.
- **2025.** | Vizija za poljoprivredu i hranu ponovno potvrđuje predanost ruralnoj provjeri
- **Danas** | Ruralna perspektiva postoji u alatima *Better Regulation*, ali je primjena i dalje rascjepkana i bez zajedničke potvrđene metodologije
- **Sljedeći VFO** | Prilika da ruralna provjera postane horizontalno ex ante načelo financiranja EU-a
- **Pravna podloga:** teritorijalna kohezija iz članaka 174. i 175. UFEU-a.

3

Što je ruralna provjera?

"Kako će ova odluka utjecati na ljude koji žive i rade u ruralnim područjima?"

- Sustavna i rana procjena učinaka politika, propisa i financiranja na ruralna područja
- Omogućuje prepoznavanje i uklanjanje negativnih učinaka prije donošenja odluka
- Horizontalan i participativni alat koji uključuje različite sektore i dionike
- Temelji se na zajedničkim standardima, transparentnosti i praćenju rezultata
- Nije poljoprivredna niti samo ruralna politika, a niti formalnost nakon donošenja odluke
- Jednostavno rečeno: „**misliti ruralno**” dok se politika još može prilagoditi

4

Ista politika ne djeluje jednako svugdje

- Teritorijalno neutralna politika može proizvesti neravnotežan učinak (razlike u dostupnosti usluga, mobilnost)
- Jedinstvena pravila prostornog planiranja mogu ograničiti razvoj područja male gustoće naseljenosti i često ne otkrivaju stvarne potrebe ruralnih područja
- Nacionalni prosjeci mogu prikriti raspršeno ruralno siromaštvo
- Ruralna provjera mora obuhvatiti i nove rizike: klimatske promjene, prirodne katastrofe, pandemije i gospodarske šokove

Ključno pitanje: Na koga, gdje i s kojim posljedicama politika djeluje?

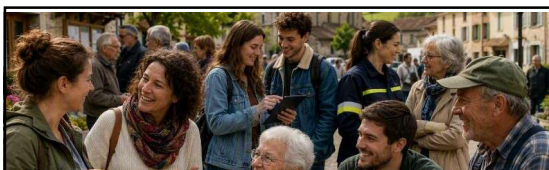
5

Zašto postojeći pristup nije dovoljan

- Rascjepkanost: različite razine vlasti i nepovezani alati
- Bez zajedničke metodologije ➡ nema minimalnih standarda za dosljednu primjenu u EU-u
- Podaci nisu dovoljno detaljni: nedostaju usporedivi podaci po teritoriju, dobi i spolu te zajedničke definicije ruralnih područja
- Sudjelovanje dolazi prekasno: zajednice se uključuju kada su ključne odluke već donesene
- Nema jasnih pragova: nije određeno kada je dovoljna kratka provjera, a kada treba puna procjena učinka
- Nema obvezne prilagodbe ni jasnog traga odluke: procjena može završiti bez promjene politike

6

Provjera → dokazi → glas
zajednice → prilagodba → praćenje

Kako bi funkcionalan sustav trebao izgledati

- Rana provjera: može li prijedlog različito utjecati na ruralna područja?
- Procjena: teritorijalni, društveni, gospodarski i okolišni učinci, uz podatke razvrstane prema području, dobi i spolu
- Savjetovanje i sukreiranje (gdje je moguće): ruralne zajednice i dionici uključeni dok još mogu utjecati
- Prilagodba: ublažavanje negativnih učinaka i jačanje ruralnih prilika
- Obrazloženje i praćenje: javno prikazati nalaze, odluke, pokazatelje i naknadne promjene
- Rural Observatory kao trajna institucija i usporedivi teritorijalni podaci

➔ **Veći očekivani učinak zahtijeva detaljniju procjenu**

7

Tko mora biti za stolom?

- Sudjelovanje nije konzultacija na kraju, nego dio procesa izrade politika
- Tko treba biti uključen:
 - Ruralne zajednice, uključujući žene, mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine
 - Organizacije civilnog društva i socijalni partneri
 - Poljoprivrednici, poduzetnici i pružatelji socijalnih usluga
 - LAG-ovi i FLAG-ovi kao lokalna partnerska središta
 - Općine, regije, ministarstva i institucije
- Sudjelovanje nije samo pravo na komentar. Potrebni su vrijeme, pristupačni postupci i podrška kako bi slabije organizirani dionici stvarno mogli utjecati

8

Preporuke EGSO-a

Od fragmentiranih praksi prema zajedničkom sustavu EU-a

- Ruralna provjera kao zajednički alat EU-a s potvrđenom metodologijom i minimalnim standardima
- Obvezna rana provjera za glavne zakonodavne, programske i financijske prijedloge
- Jasni pragovi, mjerljiva prilagodba i javno obrazloženje donesenih odluka
- Trajan Rural Observatory, detaljniji podaci i izvješće Komisije svake dvije godine
- Relevantni mehanizmi za ruralnu provjeru u ministarstvima, uz političko vodstvo, osposobljavanje i koordinaciju
- U sljedećem VFO-u države i regije trebaju pokazati kako su NRPP-ovi i sredstva ruralno provjereni. Rezovi, niže stope sufinanciranja i centralizacija ne smiju produbiti teritorijalne razlike

9

Zaključna poruka

Ruralna provjera vrijedi samo ako mijenja odluke.

Ne tražimo još jedan administrativni korak. Tražimo da svaka važna politika odgovori na tri pitanja:

Koga pogađa? • Gdje? • Što ćemo promijeniti?

Teritorijalna pravednost počinje prije usvajanja politike.

"Mjesto u kojem osoba živi ne smije određivati njezin pristup uslugama, mogućnost sudjelovanja u odlučivanju ili koristi od europskih politika."

„Zamislimo Europu u kojoj mjesto rođenja ili adresa stanovanja ne određuju pristup liječniku, obrazovanju, internetu ili mogućnost zapošljavanja.“

„Rural proofing nije pitanje procedura. To je pitanje jednakih mogućnosti za ljude, bez obzira žive li u glavnom gradu, na otoku, u planinskom području ili u malom selu.“

10

Hvala na pažnji!

- Lidija Pavić-Rogošić
 - potpredsjednica Skupine organizacija civilnog društva, EGSO
 - lidija@odraz.hr

Više o EGSO-u:

- <https://www.eesc.europa.eu/en>
- <https://www.odraz.hr/novosti/europski-gospodarski-i-socijalni-odbor-egso/>
- <https://www.odraz.hr/novosti/novosti-iz-egso-a/>